

Kostnadsberäkningar för besättningar med inköpta kötttraskalvar med *Mycoplasma bovis*

Mål

Målet med projektet var att genomföra beräkningar på vad *Mycoplasma bovis* (*M. bovis*) kan kosta i en besättning som köper in kötttraskalvar. Beräkningarna grundar sig på riktiga fall. Liknande beräkningar har gjorts för diko-, mjölk- och ungnötsbesättningar.

Djurhälsokostnader i besättningar med inköpta kötttraskalvar

Djurhälsokostnaderna till följd av smitta med *Mycoplasma bovis* i ungnötsbesättningar som köper in avvanda kötttraskalvar baseras på hälsonyckeltal och schablonvärden. Beräkningarna är gjorda för tre nivåer av kliniska symtom. Hälsonyckeltalen för respektive nivå är baserade på kontakt med veterinärer, djurägare och uppföljning av journaler.

Basnivå: Här räknar vi med att besättningen inte påverkas märkbart av förekomsten av *Mycoplasma bovis* utan motsvarar de kliniska symtom och dödlighet som ses i svenska ungnötsbesättningar som köper avvanda kötttraskalvar på förmedling. Sjuka kalvar och kalvdödlighet förekommer även i besättningar utan *Mycoplasma bovis*. Utifrån hälsonyckeltal i ungnötsbesättningar har modellen satts till en besättning med 200 inköpta avvanda kötttrastjuror med en basnivå på 4 behandlade och 2 döda djur under uppfödningstiden.

Sjuklighet: En något förhöjd sjuklighet som följd av *Mycoplasma bovis*. I besättningar som tillämpar omgångsvis uppfödning försvinner smittan när stallet töms på djur, rengörs och står tomt. Vilken sjuklighet som ses kommande år är beroende av inköpta djurs smittstatus. Utifrån hälsonyckeltal i ungnötsbesättningar har modellen satts till en måttlig nivå av sjuklighet där 15 djur behandlas och 8 djur dör eller avlivas.

Utbrott: Kraftigt påverkan på djurhälsan i besättningen som en följd av *Mycoplasma bovis*. Utifrån hälsonyckeltal i ungnötsbesättningar med utbrott av *Mycoplasma bovis* har beräkningarna baserats på inköp av 200 inköpta avvanda kötttraskalvar varav 75 djur behandlas och 20 djur dör eller avlivas.

Schablonvärden för vikter (avvänjningsvikt och slaktvikt), dikalvspris, slaktpris, uppfödningstid är tagna från Kalkylplattform Nöt och Dashboard Nöt - Ungnöt som tagits fram i samarbete mellan Gård & Djurhälsan, LRF Kött, Sveriges nötköttsproducenter och Växa.

I de fallbesättningar som denna rapport bygger på har både lätt och tung köttträs fötts upp. Kostnadsberäkningarna baseras därför på att besättningarna har en blandning av lätt och tung köttträs. Flera kostnadsposter/förutsättningar skiljer sig åt mellan lätt och tung

köttras. Där schablonvärden för kostnadsposterna skiljer sig åt mellan lätt och tung köttas har ett genomsnittsvärde använts.

Tabell 5. Kostnadsberäkningar av sjuklighet som en följd av smitta med *Mycoplasma bovis* i ungnötsbesättningar med inköpta köttastjurar. Nivåerna för bas, medel och utbrott grundas på fallbeskrivningar från svenska besättningar.

Hälsonyckeltal	Basnivå	Sjuklighet	Utbrott
Inköpta kalvar, antal	200	200	200
Sjuka djur, antal behandlade tjurar	4	15	75
Sjuka djur, % av inköpta	2%	8%	38%
Döda (avlivade) tjurar under uppfödningen, antal	2	8	20
Dödlighet % av inköpta tjurar	1%	4%	10%
Antal djur till slakt	198	192	180
Antal veterinärbesök	1	2	3

Tabell 6. Schablonvärden som använts för kostnadsberäkningar för konsekvenser av smitta med *Mycoplasma bovis* i besättningar med inköpt köttaskalv.

Kostnadspost	Bas/sjuklighet/utbrott
Inköpsvikt per djur ¹	295 kg
Inköpspris, dikalv, djur ¹	45 kr/kg
Slaktvikt ¹	365 kg
Läkemedelskostnad ⁴	250 kr/djur
Extra arbetstid per sjukt djur ²	1,5 timme
Extra arbetstid per dött djur ²	1,5 timme
Timkostnad ¹	300 kr/timme
Kadaverkostnad ³	2112 kr
Veterinärbesök, provtagning och rådgivning ⁵	4000 kr
Nedsatt slaktvikt per sjukt djur ⁶	10 kg
Slaktpris ¹	65 kr/kg
Uppfödningkostnad per djur ¹	11 500 kr
Uppfödningstid (från inköp till slakt) ¹	9,5 månader
Tid in i uppfödningen som djuren dör ²	2 månader
Sjukdom kr/kalv: läkemedelskostnad+extra arbete (kr/timme) *antal timmar+nedsatt slaktvikt,kg*dikalvspris kr/kg	1425 kr/kalv
Dödlighet kr/kalv: kadaverkostnad över 300 kg+ extra arbete kr/timme* antal timmar + uppfödningkostnad per djur*tid in i uppfödningen	5058

¹ Värden baserade på Dashboard Nöt - Ungnöt och Kalkylen september 2025. Vid skillnader mellan lätt och tung köttas har ett genomsnittsvärde beräknats. ² Värden baserade på intervju med djurägare.

³ Kadaveravgift Svensk lantbrukstjänst för tjur över 300 kg. ⁴ Läkemedelskostnader baseras på behandling enligt gällande antibiotikariktlinjer. ⁵ Veterinärkostnader baserat på timtaxa från veterinärorganisationer. ⁶ Reviewartikel av Buczinski et al 2021.

Antaganden/Förutsättningar

Kostnader sjukdom

- Nedsatt tillväxt ingår endast för de kalvar som är behandlade. I verkligheten kan fler än de behandlade kalvarna drabbas av nedsatt tillväxt, en anledning är att inte alla sjuka kalvar upptäcks.
- Kalvar som drabbas av lunginflammation har en lägre daglig tillväxt och i genomsnitt en längre uppfödningstid för att uppnå samma slaktvikt. I besättningar som drabbats av *Mycoplasma bovis* kan det vara svårt att sortera och slakta delar av en grupp, i stället skickas alla samtidigt till slakt med konsekvensen att djur som haft en sjukdomsperiod har en lägre slaktvikt.

Kostnader dödlighet

- Inköpspriset för död kalv, kadaverkostnader, extra arbete samt utgifter för uppfödning såsom strö, foder och arbete.
- Uppfödningkostnaden baseras på "Produktionsgrenskalkyl för nöt", och är ett genomsnitt för lätt och tung kötttras. Kostnader för byggnader och ränta ingår ej.
- Djurägaren har haft utgifter för djur som dör. I kostnadsberäkningarna har utgifterna under uppfödningstiden förenklats till att vara lika höga varje månad under uppfödningstiden. Hur länge djuren är på gård innan symtom ses varierar och konsekvenser kan ses under en längre tid. Majoriteten av utbrott har dock skett i första halvan av uppfödningstiden och uppfödningstiden har här satts till två månader.

Beräkningarna visar att en ungnötbesättning med 200 inköpta kötttraskalvar som drabbas av sjuklighet av *Mycoplasma bovis* förlorar cirka 175 000 kr/år vilket är 130 000 kr mer än en besättning med på basnivå. I denna summa ingår direkta utgifter, extra arbetstid och förlorad slaktintäkt. Om besättningen i stället drabbas av ett utbrott är den förlorade inkomsten nästan 480 000 kr/år vilket är 430 000 kr i ökade djurhälsokostnader än för en besättning på basnivå.

Tabell 7. Beräkning av kostnader till följd av smitta med *Mycoplasma bovis* ungnötsbesättningar med årligt inköp av 200 kötttraskalvar. Nivåerna för bas, sjuklighet och utbrott grundas på fallbeskrivningar från svenska besättningar.

Kostnader	Basnivå	Sjuklighet	Utbrott
Värdeförlust inköpspris antal döda kalvar*inköpsvikt (kg)* dikalvspris (kr/kg)	26 550 kr	106 200 kr	265 500 kr
Kostnader sjukdom antal behandlade kalvar* kostnader sjukdom+ antal veterinärbesök*kostnad för veterinär, provtagning och rådgivning	9 400 kr	28 250 kr	113 250 kr
Kostnader dödlighet antal döda kalvar*kostnader dödlighet	9 966 kr	39 864 kr	99 661 kr
SUMMA Kostnader sjukdom, dödlighet, övriga kostnader samt förlust av inköpspris	45 916 kr	174 314 kr	478 411 kr
Skillnad kostnader mot basnivå vid <i>M. bovis</i>		128 398 kr	432 495 kr
Kostnad per kg slaktvikt (Skillnad mot basnivå vid <i>M. bovis</i>)	0 kr	2 kr	7 kr
Kostnad per slaktdjur (Skillnad mot basnivå vid <i>M. bovis</i>)	0 kr	669 kr	2 403 kr

Sammanfattning

Kostnadsberäkningar för ökade kostnader i dikobesättningar och i besättningar som köper in avvanda kötttraskalvar som drabbas av sjuklighet orsakad av *Mycoplasma bovis* behövs för att bedöma nyttan med att bromsa smittspridning av sjukdomen. Beräkningarna baseras på de sjukdomsbilder som har setts i svenska besättningar och kompletterar de som redan finns för mjölk- och ungnötsbesättningar. Beräkningarna visar att en dikobesättning med 60 levande födda kalvar som drabbas av mycoplasmarelaterad sjuklighet förlorar cirka 70 000 kr/år vilket är 37 000 kr mer än en besättning på basnivå, utan *Mycoplasma bovis*. Om besättningen i stället drabbas av ett utbrott är den förlorade inkomsten 132 000 kr vilket är 100 000 kr mer i ökade djurhälsokostnader än för en besättning på basnivå. För en ungnötsbesättning med 200 inköpta kötttraskalvar är motsvarande förluster vid sjuklighet cirka 175 000 kr/år vilket är 130 000 kr mer än en besättning på basnivå. besättningen i stället drabbas av ett utbrott är den förlorade inkomsten nästan 480 000 kr/år vilket är 430 000 kr i ökade djurhälsokostnader än för en besättning på basnivå. Schablonvärden beskriver inte verkligheten på den enskilda gården. Därför finns ett kalkylblad framtaget där det går att räkna på egna hälsonyckeltal och kostnadsposter för att se hur olika nivåer av sjuklighet skulle drabba den egna besättningen.

Tack till

Tack till Magnus Johansson, NAB för hjälp med bakgrundsinformation och tankar kring försäljning av avelsdjur.

Referenser

Buczinski, S., Achard, D., Timsit, E. Effects of calfhood respiratory disease on health and performance of dairy cattle: A systematic review and meta-analysis, J Dairy Sci. 104:8214–8227 <https://doi.org/10.3168/jds.2020-19941>

Delprojektet har genomförts av

Katinca Fungränt, Veterinär, Gård & Djurhälsan och Lena Stengärde, Veterinär, Växa.